

Simon Lelieveldt
Amsterdam

Bestuur van de Nederlandse Vereniging van Banken
Postbus 7400
1007 JK Amsterdam

Betreft: reactie op consultatie NVB

7 mei 2014

Geachte leden van het bestuur,

Graag complimenteer ik u met het initiatief om de nieuwe koers van het Nederlands bankwezen ter consultatie voor te leggen aan de samenleving. Ik ben ervan overtuigd dat de consultatie een instrument is dat goed kan bijdragen aan de dialoog met de samenleving, zowel voor de individuele instellingen als de branche.

De inhoud van de voorgenomen koers van de banksector ziet er goed en gezond uit. In feite wordt adequaat gereageerd op alle thema's die in de diverse rapporten en het politieke momentum aanwezig zijn. Diversiteit, integriteit, dienstbaarheid, risicobeheersing, transparantie. Het zijn loffelijke keuzes, die opmerkelijk genoeg tóch een ongemakkelijke indruk achterlaten.

Tijdgeest en risicobesef

Toen in de commercieel gouden jaren van het begin van deze eeuw de rentepercentages van obligaties uit Zuid-Europese landen gelijk begonnen te lopen met die van Noord-Europese ontstond een dilemma. Aan de ene kant was er het inhoudelijk vraagstuk dat van een accurate beprijzing van tegenpartijrisico geen sprake meer leek te zijn. Aan de andere kant stond de markt en de tijdgeest waarin collectief dat risico werd ondergewaardeerd.

Wat – achteraf bezien - ontbrak was een mechanisme om op een gezonde manier zowel de tijdgeest te erkennen als de relevante inhoudelijke ontwikkeling op waarde te schatten. De sterke specialisatie van verantwoordelijkheden in het bankbedrijf, gekoppeld aan de heersende cultuur/tijdgeest in de markt en samenleving maakte dat risicowegingen minder gewicht kregen dan commerciële argumenten. De betere balans die hier nodig is, is inmiddels gecreëerd door de implementatie van de code banken en de vernieuwing daarvan.

De nieuwe tijdgeest: gepolitiseerd verleden¹

Wat echter nog niet is opgelost, is de vraag met welk mechaniek ook op dit moment banken en partijen in de samenleving met de tijdgeest omgaan. Er is namelijk in de afgelopen jaren een ander vertoog, een nieuwe dominante tijdgeest ontstaan waarin de 'schuldigen' aan de financiële crisis zijn bepaald en sprake is van een vrij eenvormige, gepolitiseerde blik op het financiële verleden, welke minder nuance toestaat.

---

¹ Zie: Paul 't Hart, Verbroken verbindingen. Over de politisering van het verleden en de dreiging van een inquisitiedemocratie, Amsterdam, 2001.

Waar het destijds de risicomangers waren die een rode vlag hesen is dat nu de Raad van State. De Raad was kritisch over de invoering van de algemene zorgplicht. Ook stelde ze dat de verplichte ambtseed voor medewerkers in de financiële sector te zien is als 'oneigenlijk instrument'.² Dit betoog bleek evenwel noch binnen de politiek, noch binnen de banksector gehoor te vinden. Sterker nog, u stelt naast de algemene eed ook tuchtrecht voor.

Opvallend is verder dat de inhoudelijke consequenties uit de visie van de NVB geen doorwerking krijgen. Wie de opmerkingen over markt, regelgeving en toezicht op zich in laat werken ontkomt niet aan de conclusie dat in realiteit de kans aanzienlijk groter is dat de Nederlandse markt verschaalt dan dat hij meer divers wordt. Diversiteit wordt desondanks sterk uitgelicht in visie en statuut. Dat laat zich moeilijk rijmen.

Dienstbaar of serviel?

De afgelopen jaren is in de banksector veel werk verzet om de lessen uit de crisis een goed vervolg te geven. Daarvoor bestaat echter onvoldoende waardering in het huidige politieke klimaat. De politiek surft nog te graag op het cliché van de banken die het fout hebben gedaan. Kon eerst nog gesteld worden dat het aan banken was om de verbroken verbinding tussen banken en samenleving te herstellen, nu lijkt me dat feitelijk de politiek aan zet is.

Als banksector staat u voor de keuze. Gaat u mee met de tijdgeest van dit moment en bereidt u, tegen beter weten en adviezen van de Raad van State, netjes alle gerechten op de politieke menukaart? Het zou een goed verdedigbare, pragmatische en ook een ietwat serviele benadering zijn. U beweegt dan mee in een sterk gepolitiseerde opvatting over de financiële crisis. Of het politiek klimaat daardoor structureel verbetert is nog de vraag.

Een alternatief zou zijn om de tijdgeest nieuw leven in te blazen, vanuit de overtuiging dat een werkelijk dienstbare bankier zijn klanten, de samenleving én de politiek niet alleen passende diensten verleent, maar ook een spiegel durft voor te houden. U zou stevige kanttekeningen kunnen plaatsen bij het té eenzijdige, te gepolitiseerde verleden dat nu de politieke agenda voor de financiële sector bepaalt.

Het zou een keuze zijn voor een banksector die gezonde tegenspraak stimuleert, organiseert en koestert: binnen banken en met de samenleving. Vanuit de overtuiging dat die tegenspraak het mechaniek is om de ogen op de bal te houden en een te eenzijdige of gepolitiseerde tijdgeest te relativiseren.

In dit laatste model past het zelfbewust doorgaan met het crisisbestending maken van de banken en het voortzetten van de dialoog met de samenleving. Het tuchtrecht is dan echter een brug te ver. In plaats daarvan past beter een oproep aan de politiek om eens vrijelijk te reflecteren op haar detaillistische interventies en het effect van de eigen electorale bonuscultuur op het vestigingsklimaat voor financiële instellingen in Nederland.

Ik wens u een vruchtbare discussie toe,

Met vriendelijke groet,
Simon Lelieveldt

---

² Raad van State, [Advies W06.12.0382/III](#), 14 november 2012, Den Haag.